

Rente

"Allah heeft (het drijven van) handel toegestaan en woeker verboden."

(Soerat al-Baqarah: 275)

Bron: *De Heilige Koran*

Vaak worden wij gevraagd, wat nu de toegevoegde waarde is van de Gelre. Dat is in een zin samen te vatten: Gelre is rentevrij. Maar er wordt niet gejuicht of opgelucht gezocht, maar weinigen onder ons begrijpen wat rentevrij betekent. Dat rentevrij betekent 'vrij van rente', is daarbij niet zo moeilijk te begrijpen. Maar bijna niemand is doordrongen van de betekenis van rente zelf, rente en al zijn implicaties op ons leven. Begrip over rente is essentieel om de toegevoegde waarde Gelre in zijn volle omvang te kunnen bevatten.

Over rente waren allerlei wereldreligies, christenen, joden en moslims het lange tijd eens met elkaar; Rente roept onheil af over mens en aarde. Woeker is dezer dagen zelf verheven tot wereldreligie, met eigen bank-tempels en pin-altaren. Economische groei is gods wil, de meeste kranten staan er vol van en onze economen weten niet beter. Dus bidden wij voor de stijgende lijn, alleen een groeiende markt heeft gods zegen en brengt banen en welvaart.

De god van het grote geld dat geld maakt met geld. Vanachter een schimmige mist van bewierookte bankwetten en monetaire belangen houdt hij een ijzeren grip op een slaapwandelende schaar gelovigen. De werkelijkheid van het bestel van deze god zit tussen onze oren, een 10 Eurobriefje of een getal achter de komma van de AEX, het zou niets voorstellen als wij er niet *allemaal* in zouden geloven. En ook dit zou geen reden hoeven te zijn tot grote onrust als aan dit geloof niet ook gekoppeld was aan onze sociale en ecologische realiteit.

Wat is er dan aan de hand met rente? We zullen dit hier punt voor punt bespreken. Sommigen zullen elkaar overlappen, maar zijn nog de moeite waard omdat ze onze blik vrijmaken voor een breder perspectief. Wij halen Margrit Kennedy een aantal keren aan, haar standaardwerk '[Why we need monetary innovation](#)' is een aanrader.

1) Het beste kunnen we beginnen met een typisch voorbeeld: een lening. Stel je wilt een huis kopen, gaat naar de bank en vraagt een krediet aan van, zeg maar, 2 ton. Ben je na dertig jaar klaar met de aflossing ervan heb je doodleuk 6 ton terugbetaald. 2 ton voor het geleende bedrag en 4 ton aan rente. Dat zouden we misschien kunnen begrijpen als dat geld de spaarcenten waren van iemand die je dit geld ter beschikking heeft gesteld. Maar dit is niet het geval! Geld ontstaat op het moment dat het krediet verstrekt wordt door een bank. In een computerprogramma, door een druk op de knop. Dus in feite betaal je 400.000 Euro rente voor het indrukken van een aantal toetsen. Natuurlijk moet die bank het salaris van haar medewerker betalen en al die tijd blijven draaien zolang je het krediet afbetaalt. Maar deze kosten zijn een fractie van het inkomen dat ze krijgen via rente.

We zouden hier kunnen stoppen, omdat het nu al duidelijk is dat de bank ons belazerd. Ook doen ze dit volgens wet, volgens hun eigen ingestelde bankwetten. Het is evident dat de bank geen dienst verleent die dit geld werkelijk waard zou zijn.

Maar er is zo veel meer aan de hand, we moeten nog even doorgaan.

2) Als een bank geld schept door jou een lening te verstrekken, dan gaat dit geld uit circulatie wanneer jij de lening afbetaalt. Schulden afbetalen betekent dus dat er dan minder geld in omloop is. Om bij ons voorbeeld te blijven, de bank verstrekt alleen 2 ton. Na 30 jaar zijn er 6 ton betaald terwijl er maar 2 ton in omloop kwamen. Hoe is dit mogelijk? Hoe kan het drievoudige worden afbetaald van een hoeveelheid geld in omloop?

Het is simpelweg onmogelijk. Iemand anders moet schulden maken zodat jij aan voldoende liquide middelen komt om 4 ton rente af te kunnen betalen. En jij, de aanvankelijke debiteur raakt verzeild in een competitiestrijd met iedereen die na jou van zijn schulden af moet zien te komen met intrinsiek schaars geld.

Dat betekent dat vanwege de combinatie van schuld en rente de geldhoeveelheid eindeloos moet groeien.

Maar tegelijk weten we dat een groeiende geldhoeveelheid de definitie is van inflatie en inflatie direct samenhangt met stijgende prijzen. Op deze wijze is inflatie intrinsiek gevolg van dit systeem.

In deze context is het wel heel vreemd dat centrale banken de rentepercentages *verhogen* om inflatie te verminderen. Hun beredenering is dat hierdoor minder vraag komt naar krediet en dus minder geld in omloop komt wanneer de kosten daarvoor stijgen. Maar hoe hoger de rentepercentages hoe meer

geld moet worden afgelost. Dit is maar een van de merkwaardige kronkels van ons huidige vermogenstransfersysteem, ons zogenaamde geldwezen.

3) Rente vertraagt de geldomloop. Hoe stroperiger geld circuleert hoe meer geld hebben we nodig om te kunnen voorzien in onze levensbehoeftes. Wanneer je een rentegedragen schuld moet afbetalen kan dit een gigantisch probleem zijn.

Reden voor een trager geldomloop is dat het met rente voordelig is om geld te sparen. Lange betalingstermijnen zijn daar een direct gevolg van. Door je geld nog even achter de hand te houden en zijn waarde te verhogen door het overmaken van betalingen uit te stellen draag je bij aan een stroperige economie. Rente verleidt mensen hun geld op te potten in plaats van het te besteden.

Om nog eens op de gebruikelijke strategie van inflatiebeheersing door hogere kosten voor geleend geld terug te komen, de aantrekkelijkheid geld achter de hand te houden is de eigenlijke reden dat hogere rente zorgt voor minder geld in omloop. Want minder geld circuleert langzamer en de vraag zakt.

4) Vanwege het feit dat het geld wordt geschapen voor de investering, maar niet voor de rente die daarvoor moet worden betaald, is ons werkkapitaal beperkt. Geld is de knelpunt in de productie, waarbij alleen arbeid of materiaal werkelijk schaars kunnen zijn.

Was het niet lietaer die de natuurlijke gevolgen van deze toestand tot een punt bracht: competitie.

Economische speler in het huidige geldsysteem concurreren simpelweg om schaars werkkapitaal. Schaars geld is de drijfveer in een alsmat heftiger concurrerende markt.

Economen, de lakeien van dit systeem beweren dat concurrentie leidt tot meer efficiëntie. Maar wij weten dat mensen veel efficiënter werken wanneer zij dat samen doen.

Natuurlijk moet er ook ruimte zijn voor competitie. Maar rente met alle gevolgen van dien laat dit uit de hand lopen. Deze moordende concurrentiestrijd laat steeds meer verliezers achter op het strijdtoneel.

5) Nu denk je misschien, ik ben opgevoed hier voorzichtig mee te zijn en mezelf niet in schulden te storten en hoef ik dus ook geen zorgen te maken over rente die ik wel of niet af moet lossen. Maar; wanneer niemand krediet zou nemen was er simpelweg geen geld. En bedrijven moeten schulden maken om hun productie te kunnen betalen. Zij betalen rente over deze leningen. En zoals alle gewone kosten maken ook deze kapitaalkosten deel uit van de prijzen die zij berekenen voor hun goederen en diensten.

Wat is dan gemiddeld het aandeel van deze kapitaalkosten in de prijzen? Dat hangt af van het soort bedrijf, en vooral hoe kapitaalintensief de productie is. Kennedy heeft hier berekeningen van gemaakt. Zo strekt het aandeel van kapitaalkosten van 12% voor vuilinzameling tot 77% voor de huur van een huis. Alles bij elkaar gemiddeld komen wij uit op een aandeel van rond 40% kapitaalkosten verrekend in onze prijzen.

Deze gegevens zijn eveneens bevestigd in een onafhankelijk onderzoek door de Erasmus University, Rotterdam, gecontroleerd door [STRO](#), een leidend monetair think-tank in Nederland.

Op die manier besteed je dus gemiddeld 40% van al jou uitgaven indirect aan rente.

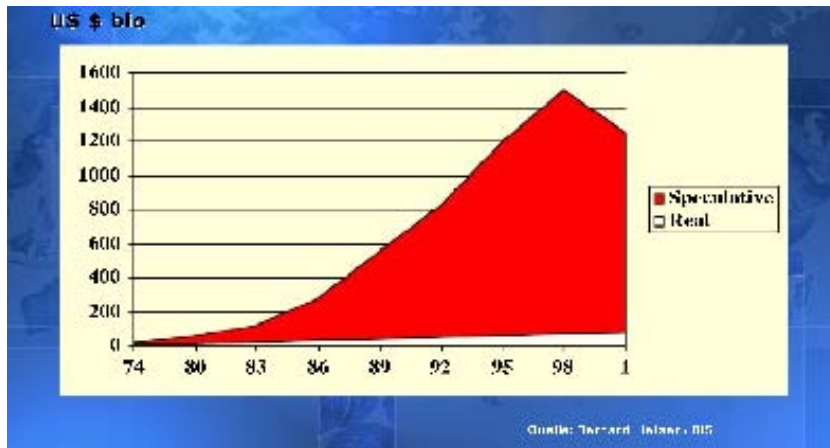
6) Rente wordt afgedragen door mensen die geld hebben geleend. Mensen met veel geld krijgen veel rente. Het rentesysteem is handig mechanisme voor herverdeling van geld van arm naar rijk.

Dat zit namelijk zo: Ongeveer 80 procent van de minder bezittende bevolking betaald meer rente dan het ontvangt. Tien procent van de rijkere bevolking ontvangen even veel rente als zij afdragen. De rijkste tien procent zijn de eigenaren van banken of bezitten veel geld, aandelen in deze banken. Zij ontvangen de rente, afgedragen door 80 procent minder gefortuneerde. Hun inkomens gaan voor een groot deel op aan rente, in Nederland alleen gaat het om ongeveer 50 miljard euro rente per jaar.

Hierbij moeten we niet vergeten dat zij dit geld krijgen zonder daar enige moeite voor te moeten doen. Het meeste geld dat in omloop komt voor rente wordt aangemaakt door het uit te lenen. Om hoeveel geld gaat het hierbij? Van de situatie in Duitsland kunnen wij redelijkerwijs aannemen dat dit vergelijkbaar is met de rest van de wereld. Daar hoesten de 80 procent van de bevolking samen

één miljard euro rente op per dag. Eén miljard per dag! 365 miljard euro per jaar, een zevende deel van het bruto-sociaal-product. Extrapoleren we dit naar Amerika betalen daar de armsten wel een triljoen dollar per jaar. Samenvattend is dit de verklaring voor het adagium "the rich get richer and the poor get poorer".

7) In dit systeem van exponentiele toename van geld kan van geld nauwelijks meer sprake zijn in de goede zin van het woord; maar een marginaal deel van de totale hoeveelheid wordt gebruikt als ruilmiddel. Slechts 4% van al het geld op aarde wordt nog gebruikt voor handel en nijverheid. De rest van het geld, 96%, is spaargeld en in beleggingen geïnvesteerd. Hoe groter dit deel van de economie wordt, des te verder groeit deze scheefgroei.

Door de globalisering, de elektronische ontwikkelingen en door het simpele feit dat ons geld uit niets anders meer bestaat dan uit cijfers op een computer, is dit proces in een stroomversnelling geraakt. Door rente op rente en door een concurrentiestrijd waartoe de banken gedwongen worden, is de totale hoeveelheid geld, en daarmee de totale hoeveelheid schuld op aarde, exponentieel gestegen tot boven de maximaal hanteerbare. Met maar vier procent van het geld moeten de rente en de winsten van bedrijven worden opgebracht, dus met het geld voor de handel en nijverheid. Hoe groter de totale geldmassa wordt, des te sterker wordt dat beperkte circuit afgeroomd en daarmee de bron van welvaart en welzijn. Alles wat schaars is, wordt duur. Het gevolg is dat kapitaal en arbeid niet meer bij elkaar kunnen komen. De motor valt stil.

8) Rente maakt dat investeringen snel moeten worden terugverdiend, waardoor zoveel mogelijk kosten (milieu) naar de toekomst worden overgeslagen. De globale economie en het milieu beginnen verrassende overeenkomsten te vertonen. De samenleving verschaalt, de verwoestiging rukt op en de oceanen verarmen. In alle gevallen is er sprake van roofbouw. Economische groei lijkt nodig om een crisis te voorkomen maar is gevaarlijk voor het milieu en tijdens een economische crisis is er geen politiek draagvlak om het milieu te beschermen.